

aanpak
begeleidings
ethiek

Verslag workshop
Aanpak Begeleidingsethiek
Digitale technologieën
tijdens grootschalige
evenementen

Gemeente Breda en Logistics Community Brabant

Voorwoord

De toenemende digitalisering brengt ingrijpende veranderingen met zich mee, in allerlei sectoren. Nieuwe mogelijkheden voor communicatie, monitoring en analyse roepen vragen op. Wat is de positie van de mens in deze omgeving, hoe staat het met data, met privacy, wat doen algoritmes en wat willen gebruikers eigenlijk? Begeleidingsethiek is ethiek die zich specifiek met dit soort vragen bezighoudt. Hij is gebaseerd op techniekfilosofie, die uitgaat van eeuwenoude verwevenheid tussen mens en technologie.

De Aanpak Begeleidingsethiek is een door ECP | Platform voor de InformatieSamenleving ontwikkelde aanpak waarin betrokkenen met elkaar in dialoog gaan over de effecten van de nieuwe technologie én de waarden die daarbij in het geding komen. Dat zijn vaak waarden gelieerd aan autonomie van de gebruiker, efficiëntie van het proces, transparantie van het algoritme, privacy, et cetera.

Tijdens de sessie komen verschillende stakeholders als gebruikers, ontwikkelaars, beleidsvormers en beslissers met elkaar in gesprek. Na de dialoog hebben de deelnemers ethische handelingsopties gegenereerd, waarvan verschillende vaak direct opgepakt kunnen worden. Er is gezamenlijk gekeken welke waarden we in het digitale domein belangrijk vinden en hoe we die willen verankeren en borgen in digitale processen en handelingen. Dit alles om ook bij verdere digitalisering op het vertrouwen van de samenleving en de participanten kunnen blijven rekenen. Dit is niet in één stap te realiseren het is een continu proces waarin deze workshop een schakel is.

Workshop aanpak begeleidingsethiek

Casushouders: Margriet Heessels (Gemeente Breda), Bregje Graauwmans (Gemeente Breda) en Sanne Kuipers (Logistics Community Brabant)

Moderatoren: Marieke Beekers (Gemeente Breda, Bredata) en Edwin Borst (Technologietemmers)

Op woensdag 25 juni 2025 organiseerden de gemeente Breda en Logistics Community Brabant (vanaf hier: LCB) een sessie begeleidingsethiek over de inzet van digitale technologieën tijdens grootschalige evenementen in de binnenstad van Breda. Aan de workshop namen 16 deelnemers (zie bijlage voor specificatie) deel onder leiding van Marieke Beekers (Gemeente Breda) en Edwin Borst (Technologietemmers).

De doelstelling is tweeledig:

- ▷ Leren tijdens de workshop
- Welke effecten, waarden en actoren worden genoemd
- Welke handelingsopties zijn er om de toepassing te verbeteren
- ▷ Leren over de Aanpak Begeleidingsethiek
- Hoe kan de organisatie deze methodiek gebruiken rondom ethische kwesties en technologie-implementaties

Het verslag bevat de volgende elementen:

- ▷ Toelichting op de Aanpak Begeleidingsethiek
- ▷ Weerslag van de workshop

Aanpak begeleidingsethiek

De aanpak bevat de volgende fasen:

Fase 0 Introductie

Introductie over de doelstelling en een toelichting op het model en het gedachtengoed

Fase 1 Toelichting

Hoe ziet de technologie eruit en in welke context wordt deze toegepast

Fase 2 Dialoog

- ▷ Een korte ronde waarin de deelnemers aan de workshop de betrokkenen benoemen
- ▷ Brainwrite waar deelnemers mogelijke effecten benoemen en bespreken
- ▷ Benoemen van waarden die een rol spelen bij die effecten

Fase 3 Handelingsopties

In subgroepjes gaan de deelnemers op zoek naar handelingsopties vanuit de technologie, de omgeving en het individu.

Fase 1

Technologie en context

Uitleg over de technologie

De binnenstad van Breda trekt steeds meer bezoekers, zeker tijdens grootschalige evenementen. Dat is goed nieuws voor de levendigheid van de stad, maar het brengt ook uitdagingen met zich mee. Nieuwsberichten over drukte en overlast maken duidelijk dat er behoefte is aan meer grip op de situatie. Dezelfde soort vragen spelen ook in de centrale post van de gemeente, het Veiligheidsteam (VT). In dit VT wordt de gehele operatie tijdens evenementen centraal aangestuurd. Deze plek is een essentieel onderdeel voor het verloop van veilige evenementen. Daarom moeten zij beschikken over accurate informatie. Want hoe weet je hoeveel mensen er zijn? En hoe zorg je dat iedereen veilig en prettig kan genieten?

Het VT zet op dit moment al meetsystemen in en wil hier graag meer grip op krijgen en beter weten hoe de stad zo optimaal mogelijk gebruikt en ingeregeld kan worden. Daarom hebben de gemeente Breda en het LCB de afgelopen twee jaar geëxperimenteerd met innovatieve meetsystemen die real-time inzicht geven in de bewegingen en dichtheid van mensenmassa's.

De technieken die zijn getest zijn onder meer radiogolfsensoren, telsensoren op hoogte en met laser, en zelfs LiDAR-technologie. Deze digitale systemen meten onder andere:

- Relatieve drukte,
- Verspreiding van bezoekers of
- Aantallen en dichtheden

Door deze data slim te gebruiken, kunnen we:

- Risico's beter voorspellen en vooraf in kaart brengen
- Objectiever en sneller besluiten nemen
- Plannen beter afstemmen op de verwachte situatie
- Historische data benutten voor toekomstige evenementen

De inzet van digitale technologie draagt bij aan een veiligere, beter georganiseerde en toekomstbestendige binnenstad. Zo maken we van Breda niet alleen een aantrekkelijke stad om te bezoeken, maar ook een slimme stad om in te leven.

Fase 2

Dialogo

In deze tweede fase gaan de deelnemers in gesprek over wie er betrokken zijn bij de inzet en het gebruik van digitale technologieën tijdens grootschalige evenementen. Ook buigen zij zich over de positieve en negatieve effecten van deze inzet, en benoemen zij belangrijke waarden waar rekening mee gehouden moet worden bij de inzet van een dergelijke toepassing.

Betrokkenen:

Bij de betrokkenen is de vraag wie er betrokken is of geraakt wordt door de case. De deelnemers aan tafel vertegenwoordigen al een deel van die betrokkenen. Ze noemen de volgende betrokkenen:

- Koninklijke Horeca Nederland
- Bezoekers
- Gemeente
- Politie
- Brandweer
- Bewoners
- Driehoek (politie-burgemeester-Openbaar Ministerie)
- Ondernemersfonds
- Ondernemers
- Winkels
- Leveranciers technologie
- Beveiligers
- Organisator events
- Stichting Kielegat
- Elektriciteitstoevoer
- EHBO
- Ambulance
- Toezichthouder: Autoriteit Persoonsgegevens
- Vergunningverlener
- Pers
- NS
- Vervoerders
- Vastgoedeigenaren
- Ouders van kinderen
- Fietsenstallingen
- Handhaving

De vraag aan de deelnemers was om in het vervolg van de sessie ook te

proberen vanuit deze perspectieven hun inbreng te geven.

Effecten:

De vraag is hier welke positieve en negatieve effecten de invoering en het gebruik van digitale technologieën tijdens grootschalige evenementen hebben.

Positieve effecten

- Betere beleving
- Goede nachtrust
- Zelfsturend vermogen van de bezoeker
- Servicelevel bevorderen
- Comfort
- Veiligheid meten = weten
- Hoe meer data, hoe beter inzicht
- Prognose mogelijk op basis van historische data
- Prestige
- Innovatie in technologie
- Bereikbaarheid voor hulpdiensten vergroten
- Proactief reageren -> stromen verleggen
- Sturen van crowd naar rustigere plekken (ook binnen een event)
- Transparantie van drukte
- Goede reputatie: goede veilige evenementen
- Sturen in hoe bezoekers arriveren (duurzaamheid)
- Nieuwe inzichten door nieuwe analyse data
- Controle
- Input voor stimulatie, evaluatie en training
- Stad en events toekomstbestendig
- Het perfecte event gaan organiseren (economisch en qua plezier)

Negatieve effecten

- Kosten
- Data in verkeerde handen
- Puur cijfers -> zegt niet alles over bezoekers/beleving
- Afbreukrisico als het mis gaat
- Kosten van de innovatie
- Duiding mist nog
- Schijnzekerheid -> blijft interpretatie van mensen
- Macroprobleem: teveel mensen, drukte is niet opgelost
- Complexiteit van het stratenplan van de binnenstad -> lastig sturen
- Gedragspsychologie kan ook deel van de technologie vervangen / alternatief
- Data niet goed gebruikt -> gebrek aan vertrouwen in de data
- Maakt kwetsbaar voor aanslagen
- "controle" (schijnzekerheid)
- Eng, angst -> begin van wat?
- Vertaalslag correct? Wie kwantificeert?
- Privacy
- Bang voor tunnelvisie
- Afhankelijkheid van data

Waarden:

De relevante waarden zijn door de facilitators geïnventariseerd terwijl de deelnemers bezig waren met het benoemen van effecten. Achter veel effecten gaan waarden schuil. Die lijst is gedeeld met de deelnemers en door hen besproken en aangevuld. Dat leverde de volgende lijst met waarden op, waarbij de vetgedrukte waarden zijn geprioriteerd:

Waarden	
Veiligheid	Innovatie (welvaart)
Privacy	Juiste besteding van overheidsgeld
Waarheid	Gezondheid
Objectiviteit	Kwaliteit dienstverlening van overheid
Reputatie (van gemeente en stad)	Vertrouwen
Beheersbaarheid	Welzijn
Leefbaarheid	Transparantie
Vrijheid	Continuïteit
Autonomie	Duurzaamheid
Betrouwbaarheid	Verantwoordelijkheid

Fase 3

Handelingsopties

In het proces van het opstellen van de handelingsopties zijn de waarden uit de vorige fase meegenomen. De deelnemers kregen een uitleg over de verschillende categorieën binnen de handelingsopties. Het kan bijvoorbeeld gaan over het ontwerp van de technologie, het aanpassen van de omgeving waarbinnen de toepassing functioneert en het gedrag van mensen. De deelnemers worden in drie werkgroepen verdeeld en gaan ieder aan de slag met een van deze drie gespreksonderwerpen. Dat leidt tot handelingsopties per categorie.

Technologie:

- Transparantie van technologie
 - App, dashboard of billboard met inzicht
 - Met kleurencodering drukte, wanneer gaat iets weer open?
 - Randvoorwaarden: Geïntegreerd, open source, real-time, alle betrokkenen laten meedenken aan deze oplossing
- Communicatie over technologie vooraf, via een duidelijk verhaal:
 - Vanuit leverancier en gemeente
 - Richting bezoeker (motieven: welzijn en veiligheid)
 - Fietsenstalling en Efteling als voorbeeld
- Technologie gaat pas aan bij een minimum aantal bezoekers
- Gebruik maken van nieuwe technologie
 - Trackers op wagens in optocht
 - Drones
 - Telefooninfo
 - Voorspellen met AI
 - Gebruik maken van polsbandjes voor toegang en betalen

Omgeving:

- Maak duidelijk zichtbaar dat er registratie plaatsvindt. Geef aan wat er wordt geregistreerd en o.b.v. welke regelgeving.
 - Kenbaar maken -> heldere communicatie
 - Informeren wat er met data gebeurt (vertrouwen/transparantie)
- Organiseer met de belanghebbenden een soort van richtlijn wat aan registraties wenselijk is. De belanghebbenden kunnen input geven voor een 'acceptatielevel'.
- Creëer uitgangspunten voor de plaatsing van objecten bij events op basis van de druktedata.
- Continuïteit in meting en oplossingen -> meerdere jaren -> duurzaam
- Naast de technologie: fysieke inzet Bewoners en Bezoekers ServiceTeam
 - Tijdens events
 - Gent als voorbeeld (Gentse Feesten; daar is een werkbezoek naar toe geweest)
 - Organiseren van liefde en aandacht
- Ludieke en heldere communicatie (graphic design)
 - Signing (veiligheid)
 - Ledscherm
 - Druktemeter
 - Robotteam
 - Schoonmaak
 - Prullenbakrobot
 - App om drukte te zien (welzijn/veiligheid)
- Spreiding van activiteiten in plaats en tijd
- Houding en gedrag: durf te veranderen en leg uit waarom (positief voorbeeld Jazzfestival dat anders was dan voorgaande jaren)
- Houd bij de plaatsing van tenten meer rekening met de omgeving (voorbeeld tent op het kasteelplein dat bij drukte richting het park kan worden verplaatst)
- Maak gebruik van de Kielegat-app of maak een link tussen de gemeentelijke drukte-app en de Kielegat-app. De Kielegat-app wordt tijdens carnaval veel gebruikt door bezoekers.

Mens:

- Externe communicatie richting bezoekers
- Cultuur (intern) toename veiligheidsbesef
- Transparantie over data-interpretatie als middel
- Communicatie via Breda-app
 - Waarom en hoe (verantwoordelijkheid)
 - Meldpunt
- Akkoordverklaring met voorwaarden evenemententerrein

- Formeel openbaar terrein
- Gedrags- en huisregels betreden terrein
- Datatraining
 - Interpretatie data
 - Crowdmanagement certificering
 - Technische kant en parameters
 - Ethische kant
 - Gelegitimeerde inzet
 - “Bredakennis”

Terugblik en afronding

Aan het einde van de workshop wordt teruggekeken en besproken wat de Aanpak Begeleidingsethiek concreet heeft opgeleverd. De deelnemers geven aan dat het veel nieuwe inzichten oplevert en dat er in korte tijd veel wordt gerealiseerd. Daarnaast wordt de brede groep van deelnemers als meerwaarde ervaren. De combinatie van een duidelijke casus, enthousiaste deelnemers, en een aanpak die zorgt voor duidelijke uitkomsten in een korte tijd was dus een succes.

De deelnemers

1. **Marco van Leeuwen** BUas
2. **Kim Wauben** Gemeente Breda
3. **Daan Quaars** LCB
4. **Marieke Wiegel** Stichting Grote Kerk Breda
5. **Brandon Slootweg** Dynamic Crowd Measurement
6. **Roy Hoogmoet** Café de Bruine Pij
7. **Dirk van de Voort** Spinola
8. **Fleur Spaans** Gemeente Breda
9. **Ria van Charldorp** Wijkraad Stadshart/Valkenberg
10. **Anita Fluitman** Wijkraad Stadshart/Valkenberg
11. **Walter van Beers** Gemeente Breda
12. **Kevin Buinsters** Eventbezoeker
13. **Alain Mathieu** Wijkraad Stationskwartier
14. **Richard Plokker** Politie
15. **Jur Heijstee** Sfeermeneer
16. **Rutger Westenburg** Stichting Kielegat

Moderatoren:

Marieke Beekers (Gemeente Breda, Bredata) en Edwin Borst (Technologietemmers)

Casushouders:

Bregje Graauwmans (Gemeente Breda), Margriet Heessels (Gemeente Breda) en Sanne Kuipers (LCB)

Verslag workshop

Aanpak Begeleidingsethiek

Digitale technologieën tijdens grootschalige evenementen

Meer informatie over de Aanpak Begeleidingsethiek,
waaronder dit verslag, vindt u op

www.begeleidingsethiek.nl